

UNA BIBLIOTECA DE FILOSOFIA EN CATALÀ

Aribau parlava en català al seu esperit, perquè no sentia cap altra llengua. En canvi, els aficionats a la filosofia havien de sadollar-lo a força de políglotisme. D'aquí sorgí la llegenda negra de la filosofia, especialment aquell passatge que considera «petanera» l'essència de l'esperit filosòfic i que enllaça amb un dels primers canvis de camisa de la història —quan no hi havia carnets i els programes dels partits retiraven més a una meditació metafísica que les anàlisis objectives de la realitat. En efecte: si no ho sabíeu, fou a còpia de pets que Crates va convèncer el peripatètic Metrocles de passar-se a la seva secta estoica (cínica, de fet).

Però el camí d'aquesta llegenda ordenada a ritme de malson fa uns mesos que ha quedat baratat amb un molt probable punt i final. Els cent cinquanta volums programats per la col·lecció *Textos Filosòfics* de l'editorial Laia obsequia el lector català amb una biblioteca molt completa de les obres bàsiques de la història de la filosofia. Assessoren la col·lecció tres professors del nostre Departament: Josep M. Calsamiglia, Pere Lluís Font i Josep Ramoneda.

És difícil de mirar alhora els cinc volums apareguts sense que l'optimisme corri el perill de transgredir la legalitat vigent. NIETZSCHE, *La Genealogia de la Moral*; PLATÓ, *Diàlegs I* (Apològia de Sòcrates, Protàgores...); WITTGENSTEIN, *Tractatus-logico-philosophicus*; ARISTÒTIL, *Psicologia* (De l'Ànima i «parva naturalia»); OCKHAM, *Breviloqui sobre el Principat Tirànic*. (La periodicitat de la col·lecció és d'un volum al mes i el tiratge, de cinc mil exemplars.) A primera vista, tot i que el format és gairebé idèntic, observem un progrés notable —de la *Genealogia*

al *Breviloqui*— en la qualitat del paper i de la impressió i en la tranquil·litat de les cobertes. La solidesa estètica global s'ha aconseguit en els darrers volums i serà tinguda en compte, sens dubte, pel client bibliòfil a més de filòsof. És remarkable, ara en profunditat, el nivell alt de les traduccions —hem d'assenyalar, no com a defecte sinó com a mèrit, la recuperació d'algunes traduccions menys assequibles, o inassequibles del tot per al comprador, i ja clàssiques, que ens ha donat la fama de bons torsimanys (per exemple, la que Crexells féu de Plató per a la Fundació Bernat Metge)— que, per ara, satisfà amb sobria la «voluntat de contribuir a la normalització del llenguatge filosòfic català» que impulsa aquesta biblioteca. Quant a la tasca d'edició (cronologia, introducció a l'autor i a l'obra, bibliografia, anotació, índex de noms i de matèries), n'hi ha prou de dir que se n'encarreguen especialistes en cada matèria —curosament seleccionats pels assessors de la col·lecció— que, en algun cas, s'han erigit també en traductors de l'obra.

Esperem sense paciència el volum dedicat als estoics antics. Seria fantàstic que Zenó de Xipre, interrogat sobre Crates el petaner, hagués de tornar a recórrer al polonès per donar-nos les explicacions pertinents. I ho seria perquè aleshores, tal com Metrocles havia d'haver fet quan el cínic deia el seu discurs vibrant, nosaltres començaríem a fer el sord i el trefredat, i aquest volum de *Textos Filosòfics* disposaria de les planes en blanc més eloqüents que mai no es podran desescriure.

J.C.P.

ÈTICA A SANTIAGO

A finals d'octubre, el nou i flamant Departament d'Ètica de la Universitat de Santiago de Compostela va convocar els participants a la *II Semana de Ètica, Filo Moral y Socio*. Havien de trobar-se plegats, com és lògic, en un local de la

«Caixa de Aforros de Galicia», com és també gairebé lògic.

La trobada i la publicació als diaris del resultat de les eleccions al parlament galleg foren simultànies i singularment emotives.

El nucli central que dóna suport a aquesta trobada biennal és una colla de professors força avinguts i avinguts que van adobar aquestes jornades gallegues, en general avorrides, despentinades i massa espesses de programació, amb un compost químic rar i estimulants: la il·lusió —una il·lusió com si fos antiga— pel diàleg. Sembla que només pugui ser així, en ètica, i que finalment el tema (el congrés, en aquest cas) es desfaci sempre sota la pel·lofa satisfactòria de la possibilitat d'entendre's, sense saber ben bé sobre què. Potser és veritat que no cal saber-ho. I això val des de la valoració global de la Setmana fins a la frase més arraconada de qualsevol dels conferenciants.

És cert. L'objecte interrogant de la major part de les intervencions estipulades i dels debats fou «com és determinable, més o menys pragmàticament o transcendentalment, la racionalitat humana en el terreny de la moral?», és a dir, «com és possible, en alguna de les seves facetes, l'ètica (llenguatge) objectiva?». Preguntes on ressonava, paradoxalment, una actitud no gens especulativa, una convicció palesa que aquell que se les formulà està preparat per a la vida moderna. Els instruments per a dur a terme una anàlisi tan

delicada en el bosc d'obscuritats tan subtils de la risible racionalitat han d'esmolarse molt bé. Dels vint-i-cinc participants titulars, entre ponències, comunicacions i conferències, cal reconèixer que només mitja dotzena justa havia cridat l'esmolet. Entre aquests són dignes de menció —i, per consegüent, citar els seus noms no és un error deontològic— Manuel Jiménez Redondo, amb una ponència de filar prim titulada «Aprendizaje, racionalidad y conflicto racional», i José Luís Colomer, comunicant poc exemplar —per qüestions d'horari— però extraordinàriament agut, que va parlar sobre «Derechos humanos frente a utilitarismo».

En resum, sí, més que no emmarcar un debat interessant, la gràcia d'un congrés consisteix a despertar el desig o la perplexitat, a suggerir nous camps de labor i a conèixer futurs col·laboradors, considerarem aquells dies tranquils a la idíl·lica ciutat de l'apòstol com un bon congrés, recomanarem la lectura de les actes i augurarem a la *Semana de Ètica* un avenir clamorós. És clar, en la mesura que pugui ser clamorosa la poca pau que hi ha en les coses morals i racionals.

J.C.P.

Xè. CONGRÉS INTERAMERICÀ DE FILOSOFIA

Del 18 al 24 d'octubre del 1981, se celebrà l'esmentat Congrés a la ciutat de Tallahassee, capital de l'Estat de Florida (EE.UU.). El francès —Quebec—, l'anglès, el castellà i el portuguès —Brasil— foren idiomes oficials del Congrés.

L'indret escollit fou un encert. Quilòmetres quadrats atapeïts de pins olorosos i un clima dolç com un petó. El campus universitari i àdhuc la ciutat entera desapareixen sota les ales d'aquella pineda gegant. Els peus dels EE.UU. s'enfonsen en la parla castellana. Els llatinoamericans, per aquest costat, no se sentiren tan estrangers.

No tots els qui volien participar en el Congrés pogueren fer-ho. L'economia en uns casos, la política en d'altres, ho impediren.

El tema entrat dels estudis del Congrés fou: *Filosofia i drets humans*. Les sessions de treball anaven de 9,30 a 12,15 i de les 14 hores a les 17. Funcionaven simultàniament dotze equips de treball. Als vespres, de les 19,30 a les 22, tenia lloc una taula rodona amb col·loqui.

És impossible de cronicar el que es tractà en cada un dels dotze equips de treball durant aquella setmana. Només es podia assistir a un, cada vegada. Els aspectes més debatuts foren: 1) Fonamentació dels drets humans; 2) Drets humans i política; 3) Drets humans i moral; 4) Drets humans i legislació; 5) Drets humans i educació; 6) Drets humans i religió.

Pel que vaig sentir, predominà l'intent de fo-